

SEXOVÁNÍ KROKODÝLŮ-KLITEROPENIS JE UŽ MINULOSTÍ

V zoologické zahradě se určovalo pohlaví pěti mláďat krokodýlů čelnatých (*Osteolaemus tetraspis*) vylíhnutých v září roku 2020. Při poslední kontrole ještě zdaleka nebylo nic jasné, protože do určitého věku krokodýla se penis od klitoris dá rozpoznat jen stěží, pohlavnímu orgánu v té době se přezdívá kliteropenis. Mláďata však již výrazně povyroستla a naše šance na úspěch se zvýšily. „Tentokrát se k nám přidala i legenda české zoologie a teraristiky, emeritní ředitel Zoo Jihlava, pan Ing. Vladislav Jiroušek. Postačil rychlý pohmat v kloace krokodýlů a nyní už víme, že máme v zoo pět samců. Při odchytu jsme je změřili a zvážili. Délka se pohybuje mezi 91 a 103,5 cm, váha od 3 do 4,3 kg,“ uvádí kurátor plazů a ptáků MVDr. Jan Kirner. Otcem těchto odrostlejších mláďat byl samec, který pobýval v Zoo Olomouc 28 let. Potomky zplodil ještě před svým úhynem v roce 2020. Samice začala mláďata již vyhánět, proto je oddělená a pět krokodýlů zanedlouho zamíří do jiných zoo. Krokodýly čelnaté chováme od roku 1992.

METODY URČOVÁNÍ POHLAVÍ

Metod pro určení pohlaví krokodýlů čili **sexování** je hned několik. Základní je tzv. **palpace**, kdy se prstem prohmatává vnitřek kloaky a hledá se **chrupavčito-masitá struktura**, což lze s jistotou uplatnit pouze na vzrostlejších krokodýlech. U dospělých jedinců je možné samce od samice odlišit i pouhým **pohledem**-samci bývají výrazně robustnější. Oříškem bývají mláďata, kdy **pohlavní orgán samce i samice vypadá velmi podobně** a vsunutí malíčku do kloaky často ani není možné. V tomto stádiu lze **penis** buď **vytlačit mírným tlakem** ze stran na stěny kloaky, nebo se používá **vaginální spekulum** pro mírné roztáhnutí kloaky a dovnitř se nahlédne např. **rigidním endoskopem**.

PŘÍBUZNÍ SÝKORCE

Krokodýli spolu s ptáky a dinosaury patří do samostatné skupiny archosaurů a jsou tudíž více **příbuzní sýkorce** na krmítku, než ostatním plazům jako jsou ještěři či hadi.

KOPCOVITÁ A TLEJÍCÍ HNÍZDA S KVÁKAJÍCÍMI MLÁĎATY

Na počátku **období dešťů** (květen) staví samice v blízkosti vody **kopcovitá hnízda**. Ta jsou tvořena vlhkou, rozpadající se vegetací, která produkuje **teplo v důsledku tlení** a vejce jsou tak v **inkubátoru**. Samice kladou cca **10 vajec** a bývají velmi **agresivní**. Před vylíhnutím vydávají mláďata ve vejcích **kvákavé zvuky**. Po vylíhnutí je bere samice do vody, kde je hlídá. Matka svá mláďata střeží jak v období inkubace, tak i nějakou dobu po narození.

OBECNÉ INFORMACE

Krokodýl čelnatý obývá **pralesní bažinaté oblasti západní a části střední Afriky**. Tam se skrývá v **doupatech mezi kořeny** stromů zanořenými do vody. Dorůstá maximální délky pouhé **2 m**. Ve volné přírodě **nežije** rodičovský pár **společně** a o hnízdo se stará pouze samice. Společnost vyhledává pouze v **období páření**. O český název tohoto plaza s **noční aktivitou** se zasloužilo pro něj typické **vystouplé čelo**. Svou **potravu loví v noci** u břehu prudkým pohybem tlamy do strany. Coby **masožravé zvíře** nepohrdne rybami, plazy, korýši, drobnými savci, případně mršinami. Nejvíce je ohrožen **lovem** místních **domorodců pro maso** a ztrátou přirozeného biotopu, v důsledku masivního **odlesňování**. Krokodýl čelnatý má pod kůží mnoho kostěných štítků (osteodermů), proto se kůže **nehodí pro průmyslové zpracování**.

Iveta Gronská

tisková mluvčí, marketing
+420 608 101 325